

‘Η Γερμανική Ψυχολογική ‘Εταιρεία κατά τὴν ἐν Bayreuth σύνοδον αὐτῆς, ὅπου ἐγένετο λόγος περὶ τοῦ ἐπικειμένου ἔορτασμοῦ τῆς τεσσαρακοστῆς ἐπετηρίδος τῆς ἐπιστημονικῆς δράσεως τοῦ “Ἐλληνος ἐπιστημονος, ὡς ἔξης ἔχαιρέτισεν αὐτὸν τηλεγραφικῶς «Τὸν πρόμαχον ἐθνικῆς διανοήσεως ἐν Ἑλλάδι, τὸν Ἰδρυτὴν αὐτοτελοῦς ἐθνικῆς ἐλληνικῆς ψυχολογίας καὶ φιλοσοφίας, δσις ὑπῆρξεν ἀείποτε στενῶς συνδεδεμένος πρὸς τὸν πνευματικὸν βίον τῆς Γερμανίας, χαιρετίζει μετὰ μεγάλης τιμῆς ἐπ’ εὐκαιρίᾳ τῆς δεκάτης ἔκτης συνόδου αὐτῆς ἐν Bayreuth

• II Γερμανική Ψυχολογική • Εταιρεία

• Ο Πρόεδρος

E. JAENSCH »⁽¹⁾

Καὶ αἱ μεγάλαι δὲ τῆς Ὁρθοδοξίας Ἐκκλησίαι καὶ αἱ Ἀκαδημίαι, ἐν ἄλλαις ἢ Γαλλική, ἢ Ἰταλική, ἢ Οὐγγρική, ἢ Ρωμουνική, ἢ Σερβική, καὶ τὰ Πανεπιστήμια, τοῦ Βερολίνου, τῆς Λιψίας, τοῦ Μιλάνου, τῆς Σόφιας, τῆς Κωνσταντινούπολεως, ἔτιμησαν αὐτὸν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ. Η ἐν Βουδαπέστῃ περικλεής Οὐγγρικὴ Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν καὶ Ἰδιαιτέρων ἀπονέμουσα τιμὴν εἰς τὸν Βορέαν καὶ εἰς τοὺς ξένους αὐτῆς ἔταίρους κατέλεξεν αὐτὸν καὶ θερμιδτατα ἔχαιρέτισεν ἐπ’ εὐκαιρίᾳ τῆς τεσσαρακονταετοῦς ἐπιστημονικῆς δράσεως «ὡς τὸν ὑπέροχον Ἑλληνα σοφόν, διν ἔξαιρέτως τιμῆς δ ἐπιστημονικὸς κύριος τῆς Οὐγγαρίας»⁽²⁾.

Τὸ δὲ Πανεπιστήμιον τοῦ Μιλάνου διὰ τοῦ πρυτάνεως αὐτοῦ Alberto Pepere ὡς ἔξης ἀνέδειξε τὸ ἔργον τοῦ Βορέα. «Τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Μιλάνου χαῖρον μετέχει τῶν τιμῶν, ἃς τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Ἀιθηνῶν ἀπονέμει εἰς τὸν ἐπιφανῆ Καθηγητὴν Θεόφιλον Βορέαν. Μεγάλαι ὑπῆρξαν αἱ ὑπηρεσίαι τοῦ Βορέα πρὸς τὸν ἐλληνικὸν πολιτισμόν, εἰς διν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος εἰσίγαγε τὰς νέας φιλοσοφικὰς ἰδέας, ὥσαύτως δὲ ἡ ρωτή, ἡν τὸ πολύτιμον αὐτοῦ ἔργον ἤσκησεν ἐπὶ τὴν γενικὴν πρόοδον τῶν θεωρητικῶν ἐπιστημῶν, τὴν ἴστορίαν τῆς ἀρχαίας σκέψεως, τὰ θεμελιώδη φιλοσοφικὰ προβλήματα, τὴν πειραματικὴν ψυχολογίαν.

Η πολυμέρεια τῆς διδασκαλίας, ἡ δισφάλεια τῆς μεθόδου, ἡ καθολικήτης τῶν πορισμάτων καθιστῶσι τὰ συγγράμματα τοῦ Καθηγητοῦ Βορέα πολύτιμα διὰ πάντας ἐκείνους, οἵτινες, ὡς διδάσκει δ τιμώμενος σοφός, ἐκλαμβάνουσι τὴν φιλοσοφίαν ὡς λογικὴν σύνθεσιν τῆς γνώσεως, εἰς ἡν συντελοῦσι πᾶσαι αἱ διπλὶ μέρους ἐπιστῆμαι.

Διὰ τοῦτο τὸ Πανεπιστήμιον ἡμῶν μετὰ τῆς ἐκφράσεως τῆς βαθυτάτης

(1) Τεσσαρακονταετηρίς 2, σελ. 816.

(2) Λάτρεθι, 2, σελ. 812.

του τιμῆς διαβιβάζει εἰς τὸν Καθηγητὴν Θεόφιλον Βορέαν τὴν εὐχήν, ὅπως ἐπὶ μακρῷ εἰσέτι γόνιμος ὑπάρξῃ ἡ ἐπιστημονικὴ αὐτοῦ δρᾶσις»⁽¹⁾.

Καὶ οὖν μόνον τὰ σοφὰ ταῦτα ἴδοματα οὗτως ἔτιμησαν τὸν Βορέαν, ἄλλὰ καὶ πλεῖστοι τῶν ἐνταῦθα καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ συναδέλφων καὶ μαθητῶν, οἵτινες καὶ ἐπιστολὰς ἐνθουσιώδεις ἀπέστειλαν καὶ συμβολὰς ἐπιστημονικὰς περιληφθείσας ἐν τῷ πανηγυρικῷ τούτῳ τόμῳ, καὶ ὅλως δὲ ἀνέδειξαν αὐτὸν καὶ βιβλία ἀφιέρωσαν⁽²⁾ καὶ ἐπανηγύρισαν αὐτὸν κατὰ πάγτα τρόπον.

‘Ως φιλόσοφον καὶ ψυχολόγον καὶ ἐθνικὸν διδάσκαλον ἐπανηγύρισε τὸν Βορέαν δὲ Ιαονσόλη, δὲ πρόεδρος τῆς Γερμανικῆς Ψυχολογικῆς ‘Ἐταιφείας, ἐν ἴδιᾳ μελέτῃ δημοσιευθείσῃ ἐν τῷ ἀξιολογωτάτῳ Γερμανικῷ περιοδικῷ Zeitschrift f. Psychologie⁽³⁾.

‘Αναγράφομεν δὲ ἐνταῦθα καὶ τὸν χαιρετισμόν, δὲν δὲ Ιαονσόλη προσταῖε τῆς ἐν τῷ τόμῳ τούτῳ δημοσιευμένης πραγματείας αὐτοῦ ‘Hellas und wir». «Ἡ Γερμανικὴ Ψυχολογικὴ ‘Ειαρεῖται δι’ ἐμοῦ τοῦ προέδρου αὐτῆς, διαβιβάζει εἰς τὸν Θεόφιλον Βορέαν, καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ πρόεδρον τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, θερμότατα συγχαρητήρια καὶ χαιρετισμὸν δύκαρδῶν, ἵτι δὲ ἀφοσίωσιν καὶ εὐλαβεῖς εὐχαριστίας. Διότι μετὰ χαρᾶς καὶ ὑπερηφανείας ἀναλογιζόμενα δτι δὲ ὅλοτε συνεργάτης τοῦ μεγάλου ἡμῶν διδασκάλου Λ’οντιέλμου Wundt καὶ ἦδη ἐπέτιμος Συγκλητικὸς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Αιγαίας, δοτις ἐπέδειξεν ἀείποτε πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν πρὸς τὴν ἡμετέραν χώραν, ἐπὶ τῶν ἀνωτάτων ἐν ‘Ἑλλάδι ἐπάλξεων’ διεξάγει ἀγῶνα πολιτισμοῦ πρὸς ἀντιπάλους ἰδέας, δμοιον πρὸς τὸν ἀγῶνα τοῦ γερμανικοῦ πνεύματος. «Ψυχὴ οἰκητήριον δαίμονος», ή οἵτοις αὕτη τοῦ ‘Ἑλληνος φιλοσόφου Δημοκρίτου’ ἵσταται ὡς τηλαυγὲς πρόσωπον ἐπὶ τοῦ δημιουργικοῦ καὶ ἐθνικοῦ καὶ ἐκπολιτιστικοῦ ἔργου τοῦ Θεοφίλου Βορέα, τοῦ φιλοσόφου καὶ ψυχολόγου τῆς νεωτέρας ‘Ἑλλάδος»⁽⁴⁾.

(¹) Αὐτόθι, 2, σελ. 314.

(²) Βιβλία ἀφιέρωσαν εἰς τὸν Βορέαν οἱ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Θεσσαλονίκης καθηγηταὶ Γ. Σακελλαρίου (Ψυχολογία τοῦ Ἑρμήβου, 1939) καὶ Β. Φάβης (Μετάθεσις καὶ ἀντιμετάθεσις φθόγγων ἐν τῇ νεωτέρᾳ ‘Ἑλληνικῇ γλώσσῃ μετ’ ἀναφορᾶς πρὸς τὴν ἀρχαίν, ἐν Λεξικογραφικῷ δελτίῳ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, 1939) καὶ ή δεσποινὶς Μαρία Κισσάβου, ἐπιμελητὴς τοῦ Ψυχολογικοῦ ‘Ἑργαστηρίου τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (‘Ἡ ἡθικὴ συνείδησις, 1939), ἐδήλωσαν δὲ δτι θὰ ἀφιερώσωσιν δὲ Erich Jaensch (Τεσσαρακονταετηρίς, 2, σελ. 824) καὶ δ Friedrich Sander (Τεσσαρακονταετηρίς, 2, σελ. 826).

(³) 147, 1939, σελ. 145 κ. ἕξ.

(⁴) Τεσσαρακονταετηρίς, 2, σελ. 1.

“Ωσαύτως τὰ τοῦ Wirth, καθηγητοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Λιψίας· «Διὸ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, δύον ἄλλοτε δὲ Ἀριστοτέλης ἐθεμελίωσε τὴν φιλοσοφικὴν ἐπιστήμην, ἀποτελεῖ καὶ σήμερον ἔτι τίτλον ἔξαιρέτου τιμῆς τὸ δὲ διτὶ τὸ Πανεπιστήμιον αὐτῆς κέντηται ἐν τῇ χωρείᾳ τῶν καθηγητῶν ἵνα ἐρευνητὴν καὶ διδάσκαλον ἀξιον διάδοχον τοῦ ἥρως ἐκείνου τῆς διανοίσεως, τὸν Θεόφιλον Βορέαν, πάντων τῶν μερῶν τῆς φιλοσοφικῆς ἐπιστήμης ταμεῖον καὶ ἴδια τῆς πειραματικῆς ψυχολογίας, δύσις καὶ πολὺ πέραν τῶν δράσεων τῆς πατρόδοσης αὐτοῦ ἀξιοῦται τιμῆς. Ἡ πολυμέρεια αὖτη τῶν γράφεων τοῦ ἀνδρούς, ἥτις ἐπέιχερεν εἰς αὐτὸν τὰ περιλάβη κατὰ θαυμαστῶν τερψίων εἰς τὸ περιπτούμαστον αὐτοῦ ἔργον τῆς ψυχολογίας τὸ σύγχρονον τῶν θεμελιωδῶν γεγονότων τοῦ ψυχικοῦ βίου, εἶναι αλατιδατοῦ φαντάσματος κατὰ τὴν τὴν περίοδον, καὶ οὐδὲν ἐπικρατεῖ ἡ τάσις πρὸς ουραγώγην ἐπὶ μέρους παρατηρήσεων καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἐπιστήμας καὶ εἰς τὴν ἐπιστήμην τὴν ἐρευνῶσαν τὴν ψυχήν. (1) Θεόφιλος Βορέας εἶναι ἴδιαιτέρως πρωτοφιλῆς εἰς τὸν Ι'ερομανούς ψυχολόγους καὶ κατ' ἔξοχὴν εἰς τὴν τῆς Λιψίας, διότι ὑπῆρξε μαθητὴς καὶ συνεργάτης τοῦ Γουλέλμου Wundt, τοῦ διπολού τὸ ἀληθῆς Ἀριστοτέλειου ὑπόδειγμα ἔχει τὰ ἀιδεῖξῃ εἰς δύον τὸ ἐπιστημονικόν του ἔργον καὶ εἰς τὴν εἰρημένην ουσιητικήν ἕκθεσιν ἀπάσης τῆς ψυχολογίας» (2).

“Ἐτι δὲ τὰ τοῦ Ἀγγλου Bartlett, καθηγητοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Κανταβριγίας, ὅστις ἔξαιρει τὴν τιμήν, ἥτις ἀνένιαθεν τυγχάνει δὲ Βορέας ἐν Ἀγγλίᾳ διὰ τὰς ἀξιολόγους καὶ ἔξοχους συμβολὰς αὐτοῦ, ὃσας παρέσχεν εἰς τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν ψυχολογίαν, καὶ πρὸς τούτοις διὰ τὸν εἰλικρινῆ ἐνθουσιασμόν, ὃν ἐπιδεικνύει πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ καθόλου» (3).

2. Ο ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

“Ἄλλ’ δὲ Βορέας δὲν εἶναι μόνον ὁ σοφὸς ἐπιστήμων, ὁ ψυχολόγος, ὁ φιλόσοφος, ὁ φιλόλογος, ὃν τιμᾷ ἡ διεθνῆς Ἐπιστήμη. Εἶναι καὶ ὁ ὑπέροχος ἀκαδημαϊκὸς διδάσκαλος καὶ ὁ μυσταγωγὸς τῶν ἐθνικῶν ἰδεωδῶν, δύτως καὶ τῶν ἀξιῶν τῶν ἀνθρωπίνων.

“Η εὐρυμάθεια αὐτοῦ εἶναι εἰς πάντας γνώριμος καὶ ἡ ἀπέραντος μνήμη. Διδάσκει ἀπὸ περιουσίας. Θαυμαστὴ δὲ εἶναι καὶ ἡ δεξύνοια αὐτοῦ καὶ ἡ σαφήνεια, ὃσαύτως δὲ δὲ πλοῦτος τῆς γλώσσης, τῆς ἀκραιφνοῦς ἐλληνικῆς γλώσσης, ἥν καὶ γράφει μετ’ ἀκριβείας καὶ χάριτος ἀνυπερβλήτου.

(1) Λύτρων, 2, σελ. 19.

(2) Λύτρων, 1, σελ. 137.

Γνωστοὶ δὲ εἶναι καὶ οἱ ὑπὲρ τῆς γλώσσης ταύτης ἀγῶνες, οὓς διεξήγαγεν ὁ Βορέας, ἐπανῶν τὸν Κοραῆν καὶ τοὺς ἄλλους μεγάλους διδασκάλους τοῦ Γένους. Περιθρύλητα εἶναι ὅσα εἶπεν ἐν τῇ κρίσει ἔκεινῃ τοῦ Σεβαστοπούλειου ἀγῶνος, ἵτις τόσους τότε προεκάλεσεν ἐπαίνους, ἔξηγειρε δὲ τὰς ἀντιρρήσεις ἔκεινων, οἵτινες ἀναισθίτως διαφεύγουσι τὴν μεγίστην ταύτην δημιουργίαν τῆς Ἑλληνικῆς μεγαλονοίας (1923). Ηλαραπλήσια δὲ εἶχεν εἴπει ὁ Βορέας τῷ 1914, ὅτε ἐγένετο λόγος περὶ ιδρύσεως Ἑλληνικῆς Ἀκαδημίας (¹), ἐπιτινέλαβε δὲ πάλιν τῷ 1936, ἐν τῷ προεδρικῷ λόγῳ, ὃπου ὑπέδειξε τὴν ἐπείγουσαν ἀνάγκην τῆς συντάξεως Γραμματικῆς καὶ Συντακτικοῦ καὶ Λεξικοῦ τῆς ἐπισήμου Ἑλληνικῆς γλώσσης (²).

Καὶ τοῦτο δὲ εἶναι γνῶριμον, ὅτι ὁ Βορέας εἰς τοὺς κανόνας τῆς γλώσσης ταύτης στοιχῶν πολλοὺς μὲν τῶν ἀνελληνίστων δρῶν, οὓς εἰσήγαγον οἱ "Ἐλληνες εἰς τὴν γλῶσσαν ἡμῶν, ἐπιγνώρισσε, πλείστους δὲ νέους δρους ἐπλασε καὶ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν καὶ μάλιστα τῆς φιλοσοφίας.

Διὰ τῆς θεσπεσίας ταύτης γλώσσης κατακηλεῖ ὁ Βορέας τὰς ἀκοὰς τῶν ἀκροατῶν, διὰ δὲ τῆς ρητορικῆς δυνάμεως καὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ὃστις χαρακτηρίζει αὐτόν, μετεωρίζει τὰς ψυχὰς καὶ μεταβάλλει τὰ μαθήματα αὐτοῦ εἰς ἀληθῆ μυσταγωγίαν.

Καὶ οὖ μόνον διὰ τούτων τῶν ἀρετῶν ἡλεκτρίζει ὁ Βορέας τὸ παιπληθὲς αὐτοῦ ἀκροατήριον, ὃπερ κατακλύζει τὴν αἰθίουσαν τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς, ἐν ᾧ διδάσκει, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἀκραιφνοῦς Ἑλληνικῆς ψυχῆς καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ἥς ἐν πάσῃ εὐκαιρίᾳ ἔξαιρει τὸ μεγαλεῖον, πρὸς δὲ τούτοις διὰ τῆς πίστεως εἰς τὰ ἡμικὰ Ιδεώδη, ἵτις ἔμπνέει αὐτὸν καὶ ἀποδεικνύει μέγαν ἴεροφάντην τῆς Ἀρετῆς.

Τὰς δὲ ἀφορμὰς εἰς τὴν ἡμικὴν ταύτην καὶ τὴν ἔμνικὴν κατίχησιν λαμβάνει ὁ Βορέας ἐκάστοτε ἀπὸ τῶν ἐπιστημῶν, ὃν εἶναι τεταγμένος ἀκαδημαϊκὸς τελεστής καὶ ὑποφήγης. μάλιστα δὲ ἀπὸ τῆς Ἡθικῆς, τῆς ἐπιστήμης, ἥτις, ὡς ἐλέχθη, ἔργον ἔχει νὰ ἔξετάξῃ τὴν ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν καὶ παρέχῃ ἀρχὰς καὶ κανόνας, καθ' οὓς τὰ ἄτομα καὶ τὰ ἔθνη διφεύλουσι νὰ διάγωσιν, ἵνα θέλωσι νὰ εὐημερῶσι καὶ διαπρέπωσιν ἐν τῇ παλαιότερᾳ τοῦ βίου. Ἀλλὰ δὲν ἀναμένει ὁ Βορέας τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἡθικῆς, ἵνα ἀντλῇ ἐξ αὐτῆς καὶ προχέῃ τὰ ἡμικὰ διδάγματα, ἀλλὰ δράττεται πάσης προσπιπτούσης εὐκαιρίας,

(¹) Ἐν ταῖς «Ἀθίναις» τῇ ἐφημερίδι.—Ἀνάλεκτα, 2, 1939, σελ. 18 κ. ἔξ.

(²) Πρακτ. Ἀκαδ. Ἀθηνῶν, 11, 1936, σελ. 5 κ. ἔξ. — Ἀνάλεκτα, 2, 1939, σελ. 23 κ. ἔξ.

ζνα δποδοκιμάζων τὰ σαθρὰ κηρύγματα ἀνάγη τὰς ψυχὰς εἰς τὴν λατρείαν τῶν ὑψηλῶν ἴδαικῶν καὶ τῶν μεγάλων ἀξιῶν τοῦ "Ἐθνους καὶ τῆς ἀνθρωπότητος.

Μαρτυροῦσιν οἱ ἄπειροι μαθηταί, οὓς ὁ Βορέας ἐμόρφωσε καὶ ἔξαπέστειλεν εἰς τὰ πέρατα τοῦ "Ἐλληνισμοῦ, οἱ διδάσκαλοι τῆς στοιχειώδους παιδείας, οἵτινες μετὰ βαθυτάτης συγκινήσεως ἀναμιμητοῦσινται αὐτοῦ, οἱ λειτουργοὶ τῆς μέσης Ἐκπαιδεύσεως, ὅσοι μεταλαμπαδεύουσι τῆς "Ἀληθείας τὸ φῶς εἰς τοὺς πανταχοῦ τῆς "Ἐλλάδος ἰδρυμένους βασιλεῖς τῶν Πιερίδων, οἱ πανταχοῦ τοῦ κόσμου εἰς τὴν γνῶσιν καὶ τὴν ἀρετὴν ὁδηγοῦντες τὸν ἐν τῇ Διασπορᾷ "Ἐλληνισμόν, οἱ τῶν ἄλλων Σχολῶν φροντιζταί μάσις γοητεύουσι τὰ διδάγματα τοῦ μεγάλου διδασκάλου. Τούτων πάντων η ἐκτίμησις καὶ η λατρεία ὅχι μόνον τὸ ὑπέροχον ἐπιστημονικὸν ὕψιος αὐτοῦ ἔχει ἀφετηθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰς παντοίας ποιωνικὰς ἀρετὰς, ἐν τοῖς πρώτιστα τὴν εὑπροσηγορίαν καὶ τὴν προσθυμίαν καὶ τὴν ἀγάπην, οἵτινες η ἀνεξάντλητος πηγή.

'Αλλὰ καὶ ὅλη μαρτυρεῖ η "Ἐλλάς, οἵτις μετ' ἐνθουσιασμοῦ παραπολουθεῖ τὰ ἐν τῷ Ηανεπιστημώῳ, τὰ ἐν τῇ "Ακαδημίᾳ καὶ τάλλα πηρύγματα τοῦ Βορέα. Ηόσους προάγουσι δὲν συνεκίνησεν ὁ λόγος αὐτοῦ «Ἄγδρῶν ἐπιφυτῶν μέμησις», ἐν ᾧ διὰ βαθείας ψυχολογικῆς ἀναλύσεως καὶ ἀπρόσιν παριδειγμάτων δεικνύει τὸν τρόπον, καὶ³ δν αἱ γενναῖαι ψυχαὶ μεγάλιον ἀνδρῶν τοὺς βίους μελετῶσαι καὶ τῆς διανοίας βλέπουσαι τὸ δαιμόνιον καὶ τῆς βουλήσεως τὸν κολοσσὸν καὶ τῆς φιλεργίας καὶ τῆς ἐπιμονῆς καὶ τοῦ μάρρους καὶ τῆς τόλμης τὸ μέγεθος θαυμάζονται καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν πληροῦνται ἐνθουσιασμοῦ καὶ τείνουσι νὰ δημιουργῶσι πρὸς τοὺς ἥρωας τούτους, οἵτινες ἀθάνατα γεννῶσι τέκνα, εἴτε ίδεαι εἶναι ταῦτα εἴτε ἕργα μεγάλα καὶ θαυμαστά;

Τίνος δὲ τὸ ἐθνικὸν φρόνημα δὲν ἐπτέρωσαν «ἜΙ αἰωνία "Ἐλλάς» καὶ «Τὸ Ηανεπιστήμον καὶ η "Ἐλλάς» καὶ «Ἄι "Ακαδημίαι καὶ η "Ἐλλάς» καὶ «Ἡ φιλοσοφία καὶ η "Ἐλλάς», διότι οἱ Βορέας τῆς "Ἐλλάδος ἀναδεικνύων τὰ μεγαλουργήματα ἐδειξεν ὅτι αὕτη πρώτη κατέβαλε τὰς εὑρεῖσις βάσεις πασῶν τῶν ἐπιστημῶν, ἀνήγαγε δὲ τὴν τέχνην εἰς ἀνέφικτον τελειότητα, ἐδημιούργησε δὲ τὴν πλουσιωτάτην καὶ ἀριστην τῶν γλωσσῶν καὶ τὴν ἀρτιωτάτην λογοτεχνίαν, αἵτινες εἶναι τὰ αἰώνια τῆς ἀνθρωπότητος πρότυπα, ὑδρυσε δὲ τὰς πρώτας "Ακαδημίας μετελαμπάδευσε δὲ τὸ θεῖον φῶς τῆς ἐπιστήλης εἰς ἄλλους λαοὺς καὶ ἐγένετο η εὑρυτάτη κρηπίς, ἡρ⁴ ης ἐστηρίχητη τὸ μεγαλεῖον οἰκοδόμημα τοῦ γεωτέρου πολιτισμοῦ;

Τίς δὲν ἐνθυμεῖται τὸν ἐνθουσιασμόν, δν παρήγαγεν δὲν τῇ "Ακαδημίᾳ «Προεδρικὸς λόγος», διότι οἱ Βορέας ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τοῦ

"Εθνους εἰς τὴν συντονωτέραν θεραπείαν τῶν ἡθικῶν ίδεωδῶν; Τίνα δὲ δὲν ἐπλήρωσαν ἔθνικῆς ὑπερηφανείας, δσα πρὸ μικροῦ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς Ἐκατονταετηρίδος τοῦ Πανεπιστημίου ἡμῶν ἔγραψεν ἐν τῷ βιβλίῳ «Unsterbliches Hellas» περὶ τῆς Ἑλληνικῆς μεγαλοφυΐας ἀνὰ τοὺς αἰῶνας;⁽¹⁾

3. Ο ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ

Πρὸς τὴν οητοφικὴν διάθεσιν ἐνάμιλλος εἶναι καὶ ἡ ἄλλη λογοτεχνικὴ δύναμις τοῦ Βορέα. Ἐκφαντεῖται δὲ ἡ δύναμις αὕτη καὶ ἐν τοῖς ἐπιστημονικοῖς αὐτοῦ συγγράμμασιν, ἅτινα χαρακτηρίζει ἡ ἀρμονία καὶ ὁ ωνθιμὸς καὶ ἡ ἐπανθιστα χάρις, πολὺ δὲ μᾶλλον ἐν τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ. Διότι δὲ Βορέας εἶναι καὶ ποιητής. Καὶ ἔχει τὸ δῶρον τοῦτο σύμφυτον. Ο διος οἶκος, ὡς δὲ ἕδιος λέγεται, ἐν φέγενήνη μὲν καὶ ἀνετράφη, διακρίνεται διὰ τὸν αφροδόδον ἔρωτα πρὸς τὴν γνῶσιν καὶ τὴν τάξιν καὶ τὴν εὐαισθησίαν τὴν περὶ τὰ καλά⁽²⁾.

Παῖς ἔτι ὁν ἔγραψεν δὲ Βορέας ἐν τῇ Ριζαρείῳ Σχολῇ ποιήματα κατὰ μίμησιν τῶν δημητρικῶν ἐπῶν καὶ τῶν ὕμνων καὶ τῶν φῶν τοῦ Ηινδάρου καὶ τοῦ Ἀλκαίου καὶ τῆς Σαπφοῦς, μετέφρασε δὲ τῆς Τηλεμαχείας τοῦ Φενελῶνος μέρη εἰς στίχους ἐπικούς καὶ τοῦ Ὀρατίου καὶ ἄλλων Ρωμαίων ποιητῶν φῶντας εἰς σαπφικὰ καὶ ἀλκαιϊκὰ καὶ ἄλλα μέτρα καὶ συνέτασσεν ἐπιγράμματα⁽³⁾. Καὶ ἥσαν τὰ ποιήματα ταῦτα τόσου λόγου ἀξία, ὥστε οὐ μόνον ἐν τῇ Σχολῇ ἐπηγνέθησαν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ἡμερησίῳ τύπῳ.

Καὶ οὐ μόνον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ ἔγραψεν δὲ Βορέας ποιήματα, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ, τῇ τε αὐστηροτέρᾳ καὶ τῇ ἀπλουστέρᾳ. Διότι ἔξ ἐκείνου τοῦ χρόνου ἀπέκρουε τὰς ἐν τῇ γλώσσῃ ὑπερβολάς. Λὲν ἀπεδέχετο τὴν γνώμην ἐκείνων, οἵτινες ἐσπούδαξον νὰ ἐκβάλλωσιν δλως τὴν καθαρείουσαν γλῶσσαν ἀπὸ τῆς ποιήσεως. Ἀλλὰ καὶ τὴν κοινοτέραν καὶ γνωριμωτέραν γλῶσσαν τοῦ καθ' ἥμεραν λόγου, ἐν τῇ ἔγραφησαν τὰ κάλλιστα δημοτικὰ ἡμῶν χρισμάτα καὶ τὰ τῶν δοκίμων ποιητῶν τῆς νεωτέρας Ἐλλάδος, σφόδρα ἐπήνει. Καὶ δὲν μετέβαλεν ἐπειτα τὴν γνώμην ταύτην. Γνωστότατα εἰς πάντας εἶναι δσα περὶ τούτου εἶπεν ἐν τοῖς «Ρυθμοῖς Ἀθανάτων». «Ἐγ γλῶσσα ἐν τῇ ποιήσει, καὶ αὐτῇ τῇ λυρικῇ, δύναται καὶ ἡ αὐστηροτέρα νὰ εἴναι, ἡ γλῶσσα τῆς ὑπερτέρας διαγοήσεως καὶ ἀκριβείας, δπως καὶ ἐν τῷ λόγῳ

⁽¹⁾ Ἐξεδόθη ἐν Βερολίνῳ, 1938.

⁽²⁾ Ρυθμοὶ ἀθανάτων, 2, ἐν τῷ Προλόγῳ.

⁽³⁾ Βλέπε Ἀκαδημαϊκά, ἐν Ἐβδομηκονταπενταετηρίδι Ριζαρείου Σχολῆς, 1920.—Ἀνάλεκτα, 2, 1939, σελ. 177 κ. 85.

τῷ πεζῷ, καὶ ἡ ἀπλουστέρα καὶ χαλαρωτέρα, ἡ γλῶσσα τοῦ καθ' ἡμέραν βίου, ἥτις περισσοτέρας ἐμφανίζει ποικιλίας καὶ ἀποχρώσεις, εἶναι δὲ ἔγγυτέρα πρὸς τὴν συνήθη ἀντίληψιν καὶ αἰσθησιν. Τὴν μωρόφην τῆς γλώσσης ὑπαγορεύει ἐκάστοτε ἡ ὑπόθεσις τοῦ λόγου καὶ ἡ περίστασις, μάλιστα δὲ ὁ λέγων καὶ ἔκεινοι, πρὸς τοὺς δποίους οὗτος ἀπευθύνεται. Ἡ δὲ φυγὴ εἶναι καὶ ἐνταῦθα τὸ πᾶν. Ἐκείνη, ἐὰν εἶναι εὐαίσθητος καὶ γενναῖα, οὐ μόνον τὰς ἀξιολόγους ὑποθέσεις ἐν τῇ ποιητικῇ δημιουργίᾳ ἐκλέγει καὶ τῆς γλώσσης καθορίζει τὴν μορφήν, ἀλλὰ καὶ τῆς λέξεως ἴσσαγει τὴν εὐγένειαν καὶ τοῦ φυτοῦ τὴν χάριν καὶ τὴν ἀφορτητικότηταν καὶ ἀποτυπώνει τὴν ἰδέαν τοῦ καλοῦ καὶ γεννῆτην τὴν ἀπόλενταν καὶ τὸ φῆγος τῆς συγκινήσεως· ἐὰν δὲ εἴησι σκαπά καὶ ἀδεξία, ἐν αἰσθητικῇ δημιουργίᾳ μορφῇ κατασχήνει μόνον τὰς Μάνσις καὶ τὸν Παρρασόρ καὶ καταβιβάζει καὶ ἔξευτελίζει καὶ διασύρει τὴν Τέχνην* (¹).

* Εδοκει δὲ καὶ δείγματα ποιήσεως ἀξιότερα δι Βιρέας ἐν ἀμφοτέραις ταῖς μορφαῖς τῆς νέας ἡμίτον γλώσσης. Δηλοῦσιν οἱ «Ρυθμοὶ Ἀθανάτων», αἱ συλλογαὶ αὐτοῦ, αἵτινες περιλαμβάνουσι τὰ κάλλιστα τῆς παγκοσμίου Μούσης δημιουργήματα ἐν Ἑλληνικῇ μεταφράσει, ἀλλὰ τῶν Ἀνακρεοντέων καὶ τοῦ Ὁρατίου μέχρι τοῦ Ηετοδάρχου, ἀπὸ τοῦ Σοεθίου καὶ τοῦ Schillerορ μέχρι τοῦ Λεοναρδού καὶ τοῦ Ηείνο, ἀπὸ τοῦ Μοορού μέχρι τοῦ Longfellow, ἀπὸ τοῦ Alfred de Musset μέχρι τοῦ Heredia. Ἐν ταῖς συλλογαῖς ταύταις «οἱ Θεοὶ τῆς Ἑλλάδος» τοῦ Schillerορ καὶ ὅσα ἄλλα ποιήματα μένεια τῆς ὑποθέσεως αὐτῶν ἐμφανίζονται ἐν τῇ αὐτηροτέρᾳ γλώσσῃ, ἀμιλλῶνται πρὸς τὰ ποιήματα, ἄτινα περιβιέλλονται τὸ κάλλος τῆς ἀπλουστέρας γλώσσης τοῦ καθ' ἡμέραν λόγου. Λιὰ τοῦτο δὲ καὶ σφόδρα ἐπλήνεσαν τὰς μεταφράσεις ταύτας καὶ οἱ ἡμέτεροι καὶ οἱ ἔκεινοι, οἵτινες ἐχαρακτίζοισαν αὐτὰς δικαίως ἀληθινὴν ποιητικὴν δημιουργίαν.

Ο Κ. Παλαμᾶς, δτε ἀνέγνωσε τὰ ἔξ πρῶτα συνέττα τοῦ Ηερεδία, ἔγραφεν «"Οσο εἴησι δύσκολο τὰ μεταφρασθοῦν συρέττα τοῦ Ἑρετιᾶ, ιόσο τύπων μέρη, μοῦ φαίνεται, τὰ ἔχετε μεταφράσει καὶ εἰς τὸ γόημα καὶ εἰς τὸ στίχο. "Οταν ἀπέθανε ὁ ποιητής, θυμοῦμαι πὼς κάποιως διμοεθνής του τὸν είχεν δρομάσει τελευταῖο ἐπικό. Διαβάζοντας τώρα τὴν «Νεορὰ παρθένο» στὴ μετάφρασή σας, ἔλαβ' ἀφορμὴν τὰ σκεψιῶν πὼς τίποτα δὲν διποδίζει τὴν ἐπική ἀντικειμενικότητα, πωὸ φαίνεται" Λεξ ἀρχῆς ὡς διαφέρει ἀπὸ διτι συνειδήσομε τὰ δρομάζωμεν αἰσθηματα, τὰ γεννῆτη γνωμοδία αἰσθηματικὴ συγκίνηση. "Ετσι μοῦ παρα-

(¹) Ρυθμοὶ Ἀθανάτων, 1, ἐν τῷ Προλόγῳ.

στάθηκε ξεχωριστά ώραία «*La jeune morte*». Καὶ λοιπὸν συγχρητήρια καὶ γιὰ τὰ ἔξ (23 Δεκεμβρίου 1932). Καὶ ἔπειτα πάλιν (12 Ιανουαρίου 1933): «Δὲν τὴν ἐπερίμενεν ἡ σκιὰ τοῦ *Heredia* τὴν ἀνάστασην αὐτῆς. Στὸ 1923 ἦνας Σέρβος (δ *Miodrag Ibrovac*) συνέγραψε γιὰ τὴν ζωὴν καὶ γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Ἑρεντιᾶ λεπτομερέστατο βιβλίο. Λυπήθηκα τώρα, ποὺ ἀνέβγαινε στὶς ἡμέρες μας, ὅτι ἔδειχνε καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Ἑλλάδος γιὰ τὸν ποιητὴν αὐτόν. Γιατὶ δ Ἑρεντιᾶ, δὲν εἶναι πολὺ εὔκολος γιὰ τέτοιες μεταφράσεις, σὰν τὴν δικήν σας. Σᾶς εὐχαριστῶ καὶ γιὰ τὰ νεώτερα. Περιττὸν ω̄ σᾶς πῶ πῶς τὰ διάβασα μὲ δμοῖα συγκέντηση. μάλιστα τὴν «Ζωὴ τῶν νεκρῶν», τὸ «Θάνατο τοῦ ἀετοῦ» καὶ τὴν «Σφίγγα».

*Ομοίων ἐγκαμίων ἔτυχον οἱ «Ρυθμοὶ Ἀθανάτων» καὶ μετὰ τὴν ἔκδοσιν αὐτῶν.

Ο Γ. Πὼπ εἶπε περὶ τοῦ πρώτου τόμου: «"Εγραψα κάποτε ἀναλύων τὸ φιλοσοφικὸν ἔργον τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεοφίλου Βορέα, δτι καθιστᾷ ἐπαγωγὰ τὰ συγγράμματά του ἡ πνοὴ τῆς ποιήσεως ἡ δροσίζουσα τὴν αὐχμηρότητα καὶ τοῦ μᾶλλον ἐφήμου εἰς ἰδέας πεδίου. Ἀλλ' δ διαπρεπής καθηγητὴς είναι καὶ ποιητὴς ἐν τῷ στίχῳ. Ἀπόδειξις ἡ ώραία ἔκδοσις ἐνδε τόμου, τὸν δποῖον σημειοῦ ὡς πρῶτον δ ποιητὴς του. Είναι κατὰ τὸν ἐπιτυχῆ χαρακτηρισμόν, δην παρέχει δ τίτλος, «Ρυθμοὶ Ἀθανάτων» τὸ περιεχόμενον τοῦ βιβλίου. Διότι δ Ἑλλην φιλόσοφος ζοχε τὴν εὐτυχῆ ἐμπειρούντα μεταφράση καὶ συγκεντρώσῃ εἰς κοινὸν τέμενος Μουσῶν, δσα ώραία παριήγαγεν ἡ ἐμπειρούσις μεγάλων ποιητῶν.—Οὗτω μεταφραζόμενα τὰ μικρὰ ἔρωτικὰ ποίηματα τοῦ Χάϊνε διατηροῦν δλητ τὴν χάραν τοῦ πρωτότυπου. Ἀλλὰ καὶ ἡ «Κόρη τῶν Ἀθηνῶν» τοῦ Βύρωνος εῦρε τὸν μεταφραστήν της, παρ δλητ τὴν σειρὰν τῶν προσπαθειῶν διὰ τὴν ἀκριβῆ μέχρι τοῦδε ἀπόδοσιν τῶν στίχων αὐτῶν εἰς τὴν Ἑλληνικήν. («"Εθνος», 5 Ιανουαρίου 1936).

Περὶ δὲ τοῦ δευτέρου τόμου: «Διὰ τοῦ δευτέρου τούτου τόμου συμπληρωθεῖται δλονὲν ἡ προσπάθεια τοῦ Θεοφίλου Βορέα ω̄ καταστήσῃ γνώριμον εἰς τὴν σύγχρονον Ἑλλάδα δτι ώραῖον παρέδωκεν ἡ λυρικὴ ποίησις τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος καὶ δσα γαλλικά, ἵταλικά καὶ γερμανικά ποίηματα φέροντα τὴν σφραγῖδα τῆς μεγαλοφυΐας ποιητῶν. Ὁ νέος αὐτὸς τόμος ἔχει τὴν περιφρήμον «Καμπάνα» τοῦ Σίλλερ μεταγλωττισθεῖσαν μὲ παραστατικότητα καὶ ἀκριβειαν ἀποδίδουσαν τοῦ ἀριστουργήματος τὴν ἴσχυραν ἰδέαν». («"Εθνος», 27 Δεκεμβρίου 1936). Ομοίως ἐπήγνεσεν δ Πὼπ τοῦ τρίτου τόμου τὰς μεταφράσεις. («"Εθνος», 6 Ιανουαρίου 1938).

Καὶ δὲ Σ. Σκίπης καὶ δὲ Κ. Καιροφύλας καὶ ἡ κυρία Σοφία Σπανούδη καὶ ἄλλοι πολλοὶ πλείστων ἐπαίνων ἥξισαν τοὺς «Ρυθμοὺς Ἀθανάτων».

Ο Σ. Σκίπης ἔγραψε («Βραδυνή», 11 Ἰανουαρίου 1936) περὶ τοῦ πρώτου τόμου. «Οἱ «Ρυθμοὶ Ἀθανάτων» ἔχουν μεταφραστικὲς ἰδιότητες ἀξιόλογες. Μερικῶν ποιημάτων μάλιστα ἡ μετάγγισις εἶναι τέτοια, ώστε νὰ μοιάζουν πᾶς ἕπειδησαν δλόσσα στὴ δική μας τὴ γλῶσσα». Καὶ πάλιν περὶ τοῦ τρίτου τόμου («Βραδυνή», 14 Ἰανουαρίου 1938): «Ο τίτλος τῶν τόμων αὐτῶν, Ρυθμοὶ Ἀθανάτων, εἶναι ἡδη ἔνα θαυμάσιον ποίημα. — Μπορῶ νὰ βεβαιώσω ὅτι κανεὶς δὲ θὰ μποροῦσε νὰ τὸ ἀποδώῃ πιστότερα καὶ νὰ τὰ κάνῃ νὰ ἔναρξησουν χωρὶς νὰ χάσουν τίποτε ἡ σχεδὸν τέποτε ἀπὸ τὴν πρώτη τους δημορφιά».

Ο δὲ Κ. Καιροφύλας: «Ο σιγχος τόσον ἀριστοτεχνικός, ώστε νὰ τὸν ζηλεύουν πολλοὶ τῶν ποιητῶν μας, ἡ γλῶσσα ἀληθινὰ ζῶσα δημοτική, φυσική, ἀρμονική. Θέλγουσα τὴν ἀκοήν, δπως καὶ ἡ καθαρεύουσα γλῶσσα τοῦ Βορέα, ἡ δποῖα εἶναι πλήρης ἀρμονίας καὶ κάλλους. Ο ἀναγνώσκων τοὺς δύο τόμους, οἱ δποῖοι ἔχουν καὶ ἐμφάνισιν καλλιτεχνικῆς τελείαν, κατεχόμενος ὑπὸ τῆς γοητείας, τὴν δποῖαν αἱ μεταφράσεις αὐταὶ γεννοῦν, διερωτᾶται, διν πρόκειται περὶ ξένου συφροῦ, γενομένου δὲ ἄρα σχολῆς, ἢ περὶ δημιουργίας ἀληθινῆς ποιητοῦ. Καὶ πιστεύω ὅτι δ τέως Ηράδος τῆς Ἀκαδημίας καὶ μεταφραστὴς τὸν «Ρυθμῶν Ἀθανάτων» δύναται νὰ διεκδικήσῃ, δσον τοῦ φιλοσόφου τὸν τίτλον, τόσον καὶ τὸν τοῦ ποιητοῦ». («Messenger d'Αθηδηνος», 21 Ἰανουαρίου 1937).

Η δὲ Κυρία Σοφία Σπανούδη: «Τὸ σημερινό μου θέμα διφελλω στὸν καθηγητὴν Θεόφιλον Βορέαν, πιὸ τιμήθηκε μ' ἐξαιρετικὲς ἐνδελέξεις τῶρα ἀπὸ τὴ Γερμανία, μὲ τὴν εὐκαιρία τῶν διορτῶν τῆς Ἑκατονταειηρίδος τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, γιὰ τὴ σημαντικὴ ἀπὸ πάσης ἀπόγρεως ἀπόδοσι στὴ γλῶσσά μας τῶν ἔνων ἀριστονοργημάτων, τοὺς δύο τόμους τοῦ «Ρυθμοὶ Ἀθανάτων». Στὸ ὁραῖο αὐτὸ βιβλίο αἱ μεταφράσεις τοῦ Σίλλερ κατέχουν μία ἀπὸ τὶς πρῶτες θέσεις, ἡ δὲ μετάφρασις τῆς περίφημης «Ωδῆς στὴ χαρά», μὲ τὴν δποῖαν δ Μπετόβεν δημιουργησε τὸ ἀνάγκατο ἐπιστέγασμα τῆς Ἐράτης Συμφωνίας, καμιωμένη μ' ἐξαιρετικὴ εὐλάβεια, εὐσυνειδησίᾳ καὶ τέχνῃ, ἐπάρω στὰ ἔδια μέρα τοῦ πρωτοτύπου, ἐφαρμόζεται πιστὰ καὶ στὸ μουσικὸ κείμενο. «Ἐτοι λύεται ἐπὶ τέλους καὶ τὸ πολύπλοκο μέσα στὰ τύπα ἄλλα προβλήματα μᾶς πιθανῆς ἐκτελέσεως τῆς Ἐράτης Συμφωνίας στὴν Ἑλλάδα, γιὰ τὴν δποῖαν μὰ κοινὴ ἐκ τοῦ προχείρου μετάφρασις τῆς Ωδῆς τοῦ Σίλλερ οὐδὲ ἀποτελοῦσε ἀσυγχώρητη οἰδοσύνη. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς δ σοφὸς Ἑλλην καθηγητὴς μὲ τὴν ποιητικὴ

φλέβα είναι ἄξιος τῆς εὐγνωμοσύνης τῶν μουσικῶν μας καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου» («Ἐλεύθερον Βῆμα», 28 Απριλίου 1937).

Όμοίως ἐπήνεσαν τοὺς «Ρυθμοὺς Ἀθανάτων» οἱ ἔνοι. Ο Biagi, καθηγητὴς τῆς Ἰταλικῆς λογοτεχνίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Πίζης καὶ τῷ τῶν Ἀθηνῶν, ἔγραψε «Τὴν ἐξαίρετον τέχνην σας ἡδυνήθην νὰ κατανοήσω πρὸ πάντων ἐκ τῶν μεταφράσεων τοῦ Ὁρατίου καὶ τοῦ Πετράρχου, ὅπου δὲν ἐγνώριζον τί νὰ θαυμάσω περισσότερον, τὴν πλοτινήν ἀποδύσεως ἥ τὸ κάλλος καὶ τὴν ἀρμονίαν τῶν οἰκχων (La fedeltà della interpretazione o la bellezza o l'armonia dei suoi versi)».

Ο δὲ Lavagnini, καθηγητὴς τῆς νέας Ἑλληνικῆς φιλολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Παλέρμου, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς Τεσσαρακονταετηρίδος τοῦ Βορέα ἔγραψε «Δυποῦμαι δτὶ δὲν ἡδυνήθην ἀμεσώτερον νὰ μετάσχω εἰς τὴν ἐκφρασιν τοῦ θαυμασμοῦ, διὸ δικιάσως ἐμπλάται δὲ πραγματήσω συφρός ἐν τῇ ἐκποίησι ταύτῃ διορτῇ. Θὰ ἐπειδόμενον πρὸ παρτὸς νὰ δηλώσω πένσον ἐκτιμῶ ἐκεῖνο τὸ μέρος τοῦ ἔργου του, ἐν δὲ φιλόσοφος ἡθέλησε τρόπον τινὰ νὰ ἀγαπανθῇ ἀπὸ τῶν μόχθων του καὶ ἔφαλε πάλιν τὴν ἀθάνατον ποίησιν πάσις χώρας καὶ πάσης ἐποχῆς. Οι τόμοι, ἐν οἷς περιλαμβάνονται οἱ «Ρυθμοὶ Ἀθανάτων» είναι οημεῖον ἀληθοῦς ἐκδηλώσεως εὐγενῶν αἰσθημάτων τῆς ψυχῆς, τὴν δύοταν δὲν πνίγει ἡ ἀγορος διαλεκτικὴ καὶ ἡ αἴστηρα ἐμποίημη, δεῖγμα τῆς συζυγίας ἐκείνης τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ποιήσεως, ἢν μόνη ἡ ἀρχαία Ἑλλὰς ἐγνώριζε νὰ πραγματοποιῇ. Λιότι δὲ φιλόσοφος καὶ ποιητὴς ἡδυνήθη μετὰ ζωτανοῦ συναισθήματος νὰ ἀποδώσῃ τὰς μακρυνότες ταύτας φωνάς τῆς παγκοσμίου ποιήσεως καὶ νὰ ψάλῃ αὐτὰς πάλιν εἰς μελωδικοὺς ωνθμοὺς ἀρμάτος, μετενδύων αὐτὰς εἰς τὴν γλυκυτάτην καὶ μουσικὴν νεοελληνικὴν ποίησιν.

Εἶθε αἱ Μοῦσαι ἐπὶ μακρὰ ἔτη ἀκόμη νὰ εὐφρατήσαι τὰς ὄντας τῆς σχολῆς τοῦ φιλοσόφου. Ἰσχύει περὶ τοῦ Θεοφίλου Βορέα ἡ εὐχή· ἦν δὲ γηραιός Εὐρωπίδης ἔλεγε περὶ δαντοῦ ἐν τῷ περιθρυλήτῳ χορῷ τοῦ Ἡρακλέους·

Οὐ πάνομαι τὰς Χάριτας
Μούσαις συγκαταμειγνύς,
ἀδίσταν συζυγίαν.
Μή ζάην μετ' ἀμουσίας,
αἰεὶ δὲν στεφάροισιν εἶην (¹).

(¹) Τεσσαρακονταετηρίς, 2, σελ. 826.

Άλλα καὶ ἔνταῦθα τὸ στεφάνωμα ἐπέθηκε τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Λιψίας, διπερ τὰς μεταφράσεις τοῦ Βορέα ἔχαρακτήρισεν ως ἀριστοτεχνικὰς (*meisterliche Übersetzungen*), ἔλαβε δὲ καὶ ταύτην τὴν ἀρετὴν τοῦ σιφοῦ πρὸ διφθαλιῶν, δτε ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς Ἐκανονιστηρίδος τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου ἀπένειμεν εἰς αὐτὸν τὸν τίτλον τοῦ Ἀπεικόνιστου Συγκλητικοῦ (').

Τοιοῦτος ἐν διλγοῖς ὁ Θεόφιλος Βορέας, οὗτος τὴν τεσσαράκο στὴν ἐπέτειον τῆς ἀπιστημονικῆς καὶ τῆς λογοτεχνικῆς καὶ τῆς κοινωνικῆς διάσπειρε πανηγυρίζουσι κατὰ τὸ Έτος τοῦτο ἡ Ἑλλὰς καὶ ἡ διεθνής ***Ἐπιστήμη**.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΟΥ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΦΟΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΝΟΟΥ ΦΙΛΟΦΟΡΓΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΦΙΛΟΦΟΡΓΙΑΣ

(*) Ηρόβλ. Θεοφίλου Βορέα, 'Ανάλεκτα, 1, 1987, σελ. 831.